

Avgiftsfria läkemedel för äldre

Vänsterpartiet, 10 juli 2016

Förslag: Avgiftsfria läkemedel för alla från 80 år

Många äldre har en ansträngd ekonomisk situation. Samtidigt är deras behov av läkemedel stora och utgifterna för detta kan bli kännbara, trots dagens högkostnadsskydd. Vänsterpartiet ligger bakom reformen med avgiftsfria läkemedel för barn som infördes i år. För att stärka välfärden och skapa jämlika levnadsvillkor vill vi nu gå vidare med nästa reform. De äldres ekonomiska situation måste förbättras. Ingen äldre ska behöva avstå från medicin för att man inte har råd. Vänsterpartiet föreslår därför att läkemedel blir avgiftsfria för personer som är 80 år eller äldre.

För personer över 80 år skulle förslaget innebära en minskad kostnad med i genomsnitt cirka 1700 kronor per år och person. Givet de låga pensioner som många äldre har vore det en reform med stor betydelse. För den äldre som har stort behov av läkemedel skulle förslaget innebära en ekonomisk lättnad med upp till 2 200 kronor per år. Förslaget avser läkemedel och andra varor som ingår i läkemedelsförmånen, det vill säga de flesta receptbelagda läkemedel.

Dagens högkostnadsskydd för läkemedel innebär att patienten betalar högst 2200 kronor under en period på ett år räknat från det första köpet. Detta är utformat så att patienten idag betalar fullt pris för läkemedel upp till 1100 kronor och därefter sker en stegvis avtrappning. Dagens högkostnadsskydd saknar en särskild utformning för äldre.

Totalt finns i Sverige idag cirka en halv miljon människor över 80 år. Genom att satsa på generella system istället för inkomstprövade byggs en välfärd som håller ihop Sverige, som är politiskt stabil över tid och har stor legitimitet. Den generella välfärden pekar inte ut och stigmatiserar de som behöver mer av samhällets stöd och den medför även mindre byråkrati. Sett över tid är det tydligt att generaliteten har varit ett framgångsrecept för den nordiska välfärdsmodellen jämfört med de särskiljande inkomstprövade modeller som finns i många andra länder. För Vänsterpartiet är det därför prioriterat med generella välfärdsreformer som omfattar breda befolkningsgrupper. Vi visar att det går att bygga ut den framgångsrika svenska välfärden med nya byggstenar.

Reformen beräknas kosta cirka 850 miljoner kronor per år och Vänsterpartiet kommer att driva förslaget i de kommande förhandlingarna med regeringen om

budgetpropositionen för 2017. Kostnaden är beräknad på vad personer 80 år och äldre betalade i egenavgifter för läkemedel 2015 (eHälsomyndigheten via Riksdagens utredningstjänst). Den förmögenhetsskatt som Vänsterpartiet har föreslagit beräknas ge cirka 4 miljarder kronor per år varav en del skulle kunna utgöra finansiering för avgiftsfria läkemedel för äldre.

Bakgrund: Stort behov av att förbättra äldres ekonomi

Sverige är idag ett land med stora klyftor och den ekonomiska situationen för många pensionärer är svår. Nästan en kvarts miljon pensionärer lever under EU:s fattigdomsgräns på 10 800 kronor (Pensionsmyndigheten).

Könsskillnaderna är stora. Merparten av pensionärerna under fattigdomsgränsen är kvinnor, de flesta lever på den låga garantipensionen. Full garantipension är idag endast 7863 kronor per månad för den som är ogift och 7014 kronor per månad för den som är gift. Fler än hälften av alla kvinnliga pensionärer är idag beroende av garantipensionen och lever därmed på den låga nivån, detta enligt PRO. Bland de manliga pensionärerna är motsvarande siffra 16 procent.

Idag är inkomstgapet hela 26 procent mellan manliga och kvinnliga pensionärers disponibla inkomst. Skillnaden är som allra störst bland de yngre pensionärerna och mindre bland de äldsta (Ds2016:19), något som bör vara en varningsklocka för den som tror att inkomstgapet är på väg bort av sig självt.

Avgiftsfria läkemedel för äldre skulle göra livet lättare för många och vore en tydlig feministisk reform. Detta eftersom kvinnor har lägre pensioner, men också för att kvinnor utgör en majoritet, drygt 60 procent, av dem som är 80 år eller äldre. Kvinnor står också för motsvarande andel av läkemedelsanvändningen i gruppen (definierat som andel av definierade dygnsdoser, enligt SCB:s och Socialstyrelsens databaser). Pengar som satsas på avgiftsfria läkemedel för äldre bidrar därför i stor utsträckning till att göra Sverige mer ekonomiskt jämställt.

Genomförda V-reformer för äldre

Centralt för att förbättra situationen för Sveriges pensionärer är att göra om pensionssystemet. Dagens pensionssystem missgynnar systematiskt kvinnor och arbetare. Vänsterpartiet vill ha ett rättvisare system och står därför inte bakom pensionsöverenskommelsen. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och de borgerliga partierna står bakom systemet och utgör den så kallade pensionsgruppen som utformar pensionssystemet. Tack vare att Vänsterpartiet har inflytande över statsbudgeten har vi dock den vägen kunnat förbättra pensionärers vardag och ekonomiska situation. När vi stängs ute från att påverka pensionssystemet förbättrar vi pensionärers situation genom reformer utanför pensionssystemet. Avgiftsfria läkemedel för äldre vore ytterligare en sådan reform.

Samtliga av dessa reformer som förbättrar äldres liv är sådana som inte hade blivit av utan Vänsterpartiet:

- Avgiftsfritt att besöka vårdcentraler och annan öppenvård för alla som är 85 år eller äldre. Införs januari 2017.

- Höjt bostadstillägg för pensionärer (BTP). En förstärkning för de pensionärer som har lägst pension som ger cirka 100 kronor i månaden för den som har en hyra på 5000 kronor eller mer. Infördes september 2015.
- Prioritering av de med lägst pension när pensionärsskatten sänktes. Vänsterpartiet och regeringen var överens om att sänka skatten för pensionärer för att börja sluta den så kallade pensionsklyftan. Vänsterpartiet drev att skatten skulle sänkas mest för de med lägst pensioner vilket blev resultatet av förhandlingarna. Infördes januari 2016.
- De 10 vänstermiljarderna till välfärden, varav en stor del går till äldreomsorgen och vård för äldre. Satsningen innebär en permanent höjning av statsbidragen till kommuner och landsting från och med 2017.
- Riktad satsning på fler anställda i äldreomsorgen. Utöver de 10 permanenta vänstermiljarderna görs en treårig riktad satsning, även det på Vänsterpartiets initiativ. Förstärkningen täcker kostnaden för cirka 5 000 anställda och påbörjades under 2015, fullt utbyggd 2016.
- Kompetenshöjning inom äldre- och funktionshinderomsorgen. Satsning för att möta det faktum att cirka en femtedel av dem som arbetar på boenden inom äldreomsorgen och en fjärdedel av de anställda inom hemtjänsten saknar rätt gymnasieutbildning. 200 miljoner kronor under 2016.

